

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук **НАЗАРЧУКА Олександра Адамовича**, професора ЗВО кафедри мікробіології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова на дисертаційну роботу аспірантки кафедри інфекційних хвороб з курсом епідеміології **Шостацької Марії Олександрівни на тему: «Особливості перебігу гострих кишкових інфекцій спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами в осіб похилого та старечого віку»**, подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану Вчену раду ДФ 05.600.074, що утворена згідно наказу в. о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова №65 від 28 квітня 2023 р. на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова №7 від 27 квітня 2023 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності обраної теми. Досягнення сучасної медицини спрямовані на вивчення вікових змін організму, з метою підвищення рівня тривалості життя, яке визначається зростанням кількості населення даної вікової групи. Все частіше стоїть питання контролю та підтримки діагностики, лікування та профілактики захворювань людей похилого віку та старечого віку.

Спостерігається значне збільшення досліджень, які присвячені вивченню взаємозв'язку мікробіому з фізіологічними процесами, які відбуваються в організмі людини під час старіння. Ретельні дослідження взаємозв'язку даних процесів та розвитком вікової патології сприяють вирішенню багатьох питань геріатрії.

Мікробіом кишківника осіб похилого та старечого віку стає мінливим та схильним до багатьох несприятливих чинників, що в свою чергу призводить до порушення його функцій та нормального складу. Запальні процеси, які пов'язані мікробіоценозом кишківника осіб даної вікової групи, імунні та метаболічні дисфункції є важливим фактором ризику виникнення схильності до різноманітних хронічних розладів (хвороби кишківника, серцево-судинні

порушення, аутоімунні розлади, діабет). Зниження різноманітності представників нормальної мікробіоти, яке спостерігається у людей похилого та старечого віку, в свою чергу призводить до зменшення кількості корисних симбіонтів та збільшенням потенційно шкідливих мікроорганізмів. Порушення функцій, які пов'язані з лімфоїдною системою кишківника, достовірно асоційовані з підвищеною частотою виникнення гострих кишкових інфекцій (ГКІ) спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами. Враховуючи чисельність випадків гострої кишкової інфекції в осіб похилого та старечого віку та особливостей перебігу основного захворювання та наявних станів, зумовлює поглиблене вивчення даної проблематики. Розглядаючи питання взаємозв'язку осіб похилого та старечого віку, які хворіли на COVID-19, та гостру кишкову інфекцію спричинену умовно-патогенними мікроорганізмами, а також ускладненого їх перебігу, необхідно розглянути питання на етапі надання невідкладної допомоги пацієнтам даної вікової категорії.

Зважаючи на дані, дисертаційна робота Шостацької Марії Олександрівни «Особливості перебігу гострих кишкових інфекцій спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами в осіб похилого та старечого віку» є актуальною та сучасною для теоретичної та практичної медицини.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація виконана на високому науково-методичному рівні. Проведений патентно-інформаційний пошук, чітко визначені мета завдання та мета дослідження, які необхідні для її досягнення. Використані методи дослідження необхідні та достатні для виконання поставлених задач, а саме: загально-клінічні методи (розгорнутий аналіз крові) для визначення лейкоцитарних індексів крові, та інтегральних гематологічних показників, бактеріологічний метод, шкалу дегідратації (Clinical Dehydration Scale – CDS). З метою оцінки коморбідного фону пацієнтів використовували індекс коморбідності Charlson.

Для детального вивчення взаємозв'язку ГКІ та COVID-19 авторка використала опитувальники National Early Warning Score (NEWS), ABCD та

COVID-19 Severity Index, які є інформативними та сучасними. Також проведена оцінка індексу тяжкості COVID-19, для сортування пацієнтів з діагностованим COVID-19. Даний метод допомагає швидко ідентифікувати пацієнтів із високим ризиком розвитку важкого перебігу захворювання та ускладнень.

Відмічено ретельне виконання статистичної обробки отриманих даних дисертаційного дослідження за допомогою ліцензованих програм статистичного аналізу. Результати виконані з достовірністю стосовно конкретних показників в певних групах дослідження, та відмінностей між групами дослідження, які були вказані в первинній документації, а також проаналізовані та узагальнені. Висновок комітету з біоетики ВНМУ ім. М. І. Пирогова свідчить про відповідність проведених досліджень згідно вітчизняних та міжнародних біоетичних норм. Основні наукові положення дисертаційного дослідження та висновки, які були зроблені є логічними, та чітко відповідають завданням та отриманими результатами.

За результатами досліджень опубліковано 8 наукових праць: 4 статті у наукових фахових виданнях МОН України (категорія Б), 3 тез – в матеріалах конгресів та конференцій, 1 патент України на корисну модель. Основні положення роботи викладені та обговорені на 3 науково-практичних конференціях.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Дисертаційний матеріал викладений в повній мірі як завершене наукове дослідження, в якому показані особливості перебігу гострих кишкових інфекцій у осіб похилого та старечого віку, взаємозв'язок гострої кишкової інфекції та COVID-19, вплив коморбідних станів на розвиток та ступінь важкості основного захворювання. Авторкою доведено важливу роль інфекційних чинників у формуванні інтоксикаційного синдрому у пацієнтів похилого та старечого віку з гострою кишковою інфекцією спричиненою представниками родини

Pseudomonadaceae. В пацієнтів з ГКІ обумовленою *S. aureus* було визначено достовірно вищу активність лімфоцитарно-макрофагальних.

Шостацькою М. О. вперше на основі аналізу гематологічних інтегральних індексів у пацієнтів даної вікової категорії ГКІ спричиненою умовно-патогенними мікроорганізмами було встановлено закономірні відмінності показників та реактивності організму та адаптаційних можливостей. Результати одержаних досліджень дозволили встановити достовірне зростання ознак ендогенної інтоксикації, що зумовлена переважно інфекційними чинниками, та зростанням показників ступеня важкості ГКІ.

Вперше було висвітлено високу прогностичну цінність у виявленні коморбідних станів у пацієнтів похилого та старечого віку щодо ранньої діагностики особливостей перебігу гострих кишкових інфекцій спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами. В роботі чітко визначено особливості перебігу гострих кишкових інфекцій спричинені умовно-патогенними мікроорганізмами у пацієнтів похилого та старечого віку з COVID-19, а також провідну роль супутніх захворювань, які були діагностовані у пацієнтів похилого та старечого віку з COVID-19, з урахуванням особливостей перебігу ГКІ, зумовленої умовно-патогенними мікроорганізмами.

Результати досліджень, які були проведені дисертантом, повністю викладені в опублікованих наукових працях та висвітлені на міжнародних конгресах та конференціях.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертанткою чітко визначені основні завдання та обґрунтована мета дослідження, а також методи для їх виконання. Результати, які були отримані, основні методи дослідження, використані автором є інформативними, сучасними та адекватні поставленим завданням. Усі результати дослідження піддані належній обробці статистичними методами, аналізу та узагальненню з використанням посилань на результати вітчизняних та закордонних дослідників

та їх аналітичному порівнянні (загалом – 195 використаних джерел наукової літератури, з них 160– латиницею).

Наукові положення побудовані на глибокому аналізі достатньої кількості джерел наукової літератури, які включають провідні дослідження з обраної тематики в рецензованих фахових виданнях. Висновки та рекомендації засновані на даних власного дослідження опрацьованих автором з проведенням відповідного статистичного аналізу одержаних результатів, що підтверджує їх достовірність. Отримані результати дослідження не суперечать відомим даним, а логічно і конструктивно доповнюють напрацювання інших дослідників різних аспектів проблеми гострих кишкових інфекцій.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Поставлене наукове завдання дисертантом вирішено на високому рівні – успішно виконані усі 4 визначених основних завдань дослідження та повністю досягнута поставлена мета дослідження.

Дисертантка показала високий науковий і методичний рівень виконання дисертаційного дослідження – визначила тему, мету та завдання роботи, виконала патентно-інформаційний пошук та проаналізувала використану літературу, провела статистичну обробку результатів дослідження, оформила та проілюструвала дисертацію. Основні положення роботи та висновки обговорені з науковим керівником – д.мед.н., професором Мороз Л. В. та сформульовані автором самостійно.

Всі етапи дослідження виконані авторкою особисто та за безпосередньої участі в лабораторії лікарні. Дисертанткою особисто було оформлено наукові публікації, патент на корисну модель та проведено впровадження наукових досліджень у профільні лікувальні заклади. Авторкою не запозичено ідеї та матеріали співавторів публікацій.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Дисертаційна робота виконана в рамках планових НДР кафедри інфекційних хвороб з курсом епідеміології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова «Перебіг інфекційних захворювань в залежності від генетичних, морфологічних та метаболічних факторів» (№ держреєстрації 0118U005454 від 16.11.2018 р.).

Теоретичне значення отриманих результатів дослідження полягає у вивченні гострих кишкових інфекцій спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами, а також їх взаємозв'язку з іншими захворюваннями та коморбідними станами.

Доведено відмінність механізмів розвитку ендогенної інтоксикації, адаптаційних можливостей та реактивності організму пацієнтів похилого та старечого віку з ГКІ враховуючи перебіг захворювання. Встановлено високу інформативність розрахунку гематологічних інтегральних індексів, а також оцінки супутніх коморбідних станів у прогнозуванні ступеня важкості та перебігу ГКІ зумовленої умовно-патогенними мікроорганізмами у пацієнтів похилого та старечого віку.

Авторкою переконливо встановлено відмінність механізмів розвитку ендогенної інтоксикації, особливості реактивності організму та адаптаційних можливостей пацієнтів похилого та старечого віку з ГКІ, які необхідно враховувати при виборі оптимального методу лікування пацієнтів даної групи. Результати проведеного дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес роботи інфекційного відділення КНП «Вінницька клінічна багатoproфільна лікарня» Вінницької міської ради, інфекційного відділення КНП Вінницької обласної ради «Клінічний Центр інфекційних хвороб», інфекційного відділення КНП «Немирівська міська лікарня» Немирівської районної ради Вінницька клінічна багатoproфільна лікарня» Вінницької області.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути рекомендовані до використання у навчально-методичній та науковій роботі кафедр медичного профілю закладів вищої освіти.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Принципи академічної доброчесності при виконанні дисертаційного дослідження та написання роботи не були порушені автором. За результатами перевірки дисертації на плагіат програмним засобом «Антиплагіатна інтернет-система StrikePlagiarism» не виявлено плагіату, самоплагіату, фальсифікації даних, рівень оригінальності становить 87,04 %. За перевіркою посилань комп'ютерною програмою визначено, що наявні окремі співпадіння з власними публікаціями та посиланнями на літературу.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Шостацької Марії Олександрівни на тему: **«Особливості перебігу гострих кишкових інфекцій спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами в осіб похилого та старечого віку»**, що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, в якій наведені нові науково-обґрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення науково-практичної задачі, що полягає у визначенні особливостей перебігу гострих кишкових інфекцій, спричинених умовно-патогенними мікроорганізмами у осіб похилого та старечого віку, прогностичну цінність коморбідних станів, та прогнозування ступеня важкості COVID-19 у пацієнтів з гострими кишковими інфекціями.

Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати мають істотне значення для сучасної науки та підтверджуються документами, які достовірно засвідчують проведення таких досліджень. За основними змістовими

ознаками, актуальністю, науковою новизною та обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» №44 від 12 січня 2022 р. та оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту дисертації з метою присудження ступеня доктора філософії, а її авторка Шостацька Марія Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

д. мед. н., професор ЗВО

кафедри мікробіології

Вінницького національного медичного

університету ім. М. І. Пирогова

Олександр НАЗАРЧУК